

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР ТА ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА

Михайло Гументик к.с.-г. наук,

Зав.лабораторії технології вирощування біоенергетичних культур

Інституту біоенергетичних культур і

цукрових буряків НААН

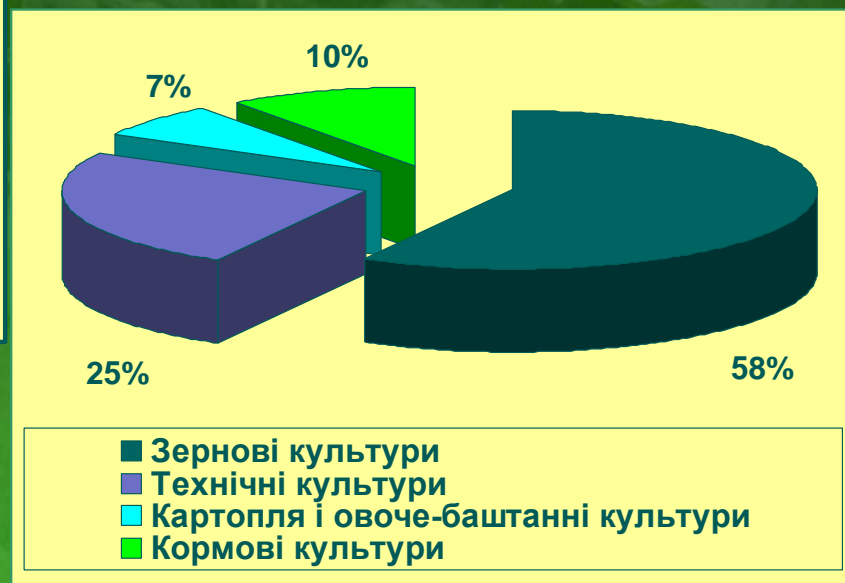
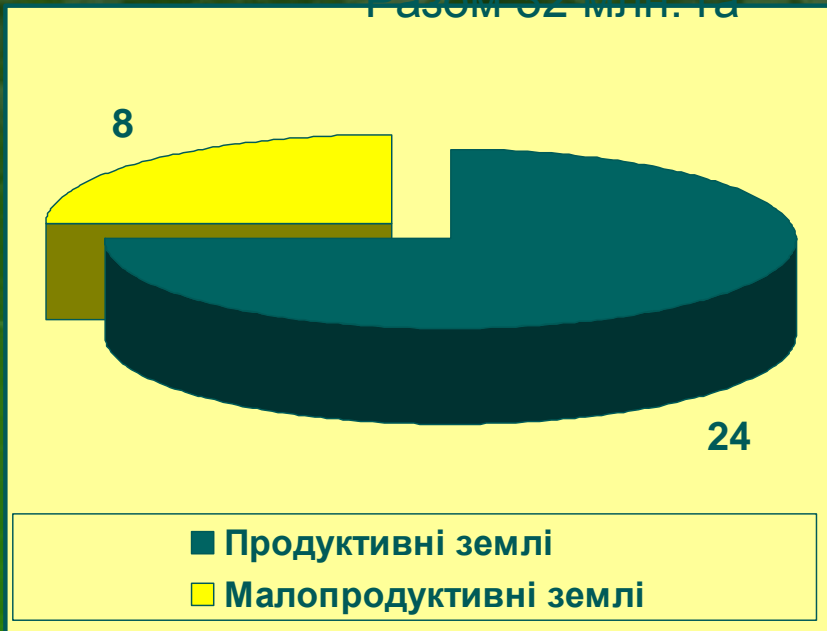

Серед альтернативних відновлюваних джерел енергії в світі біомаса заміщує 1250 млн. т. умовного палива, що складає 15% світового споживання енергоресурсів і займає 4 місце серед інших видів палива

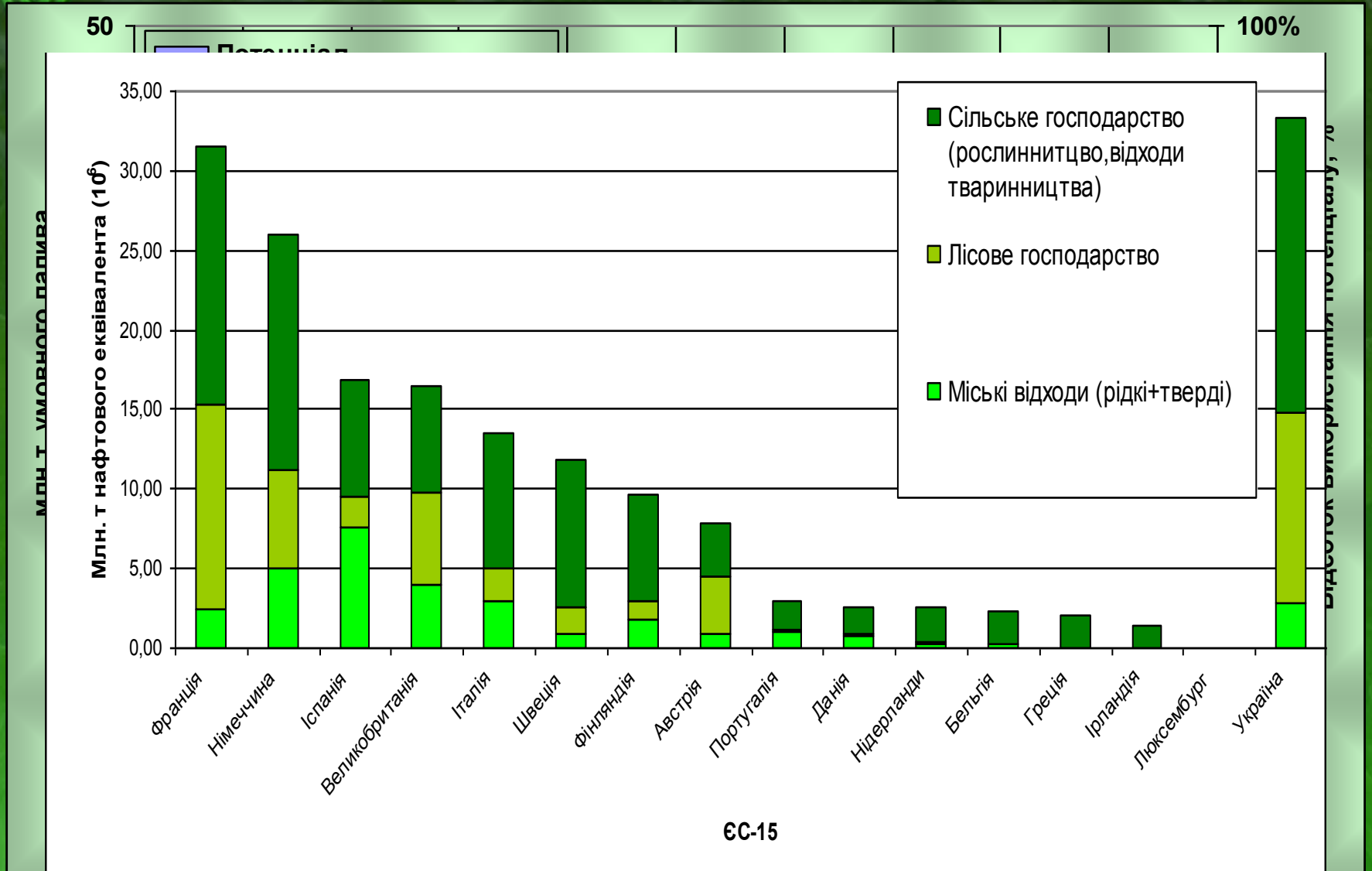
СТРУКТУРА РІЛЛІ ЗА ЯКІСТЮ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ

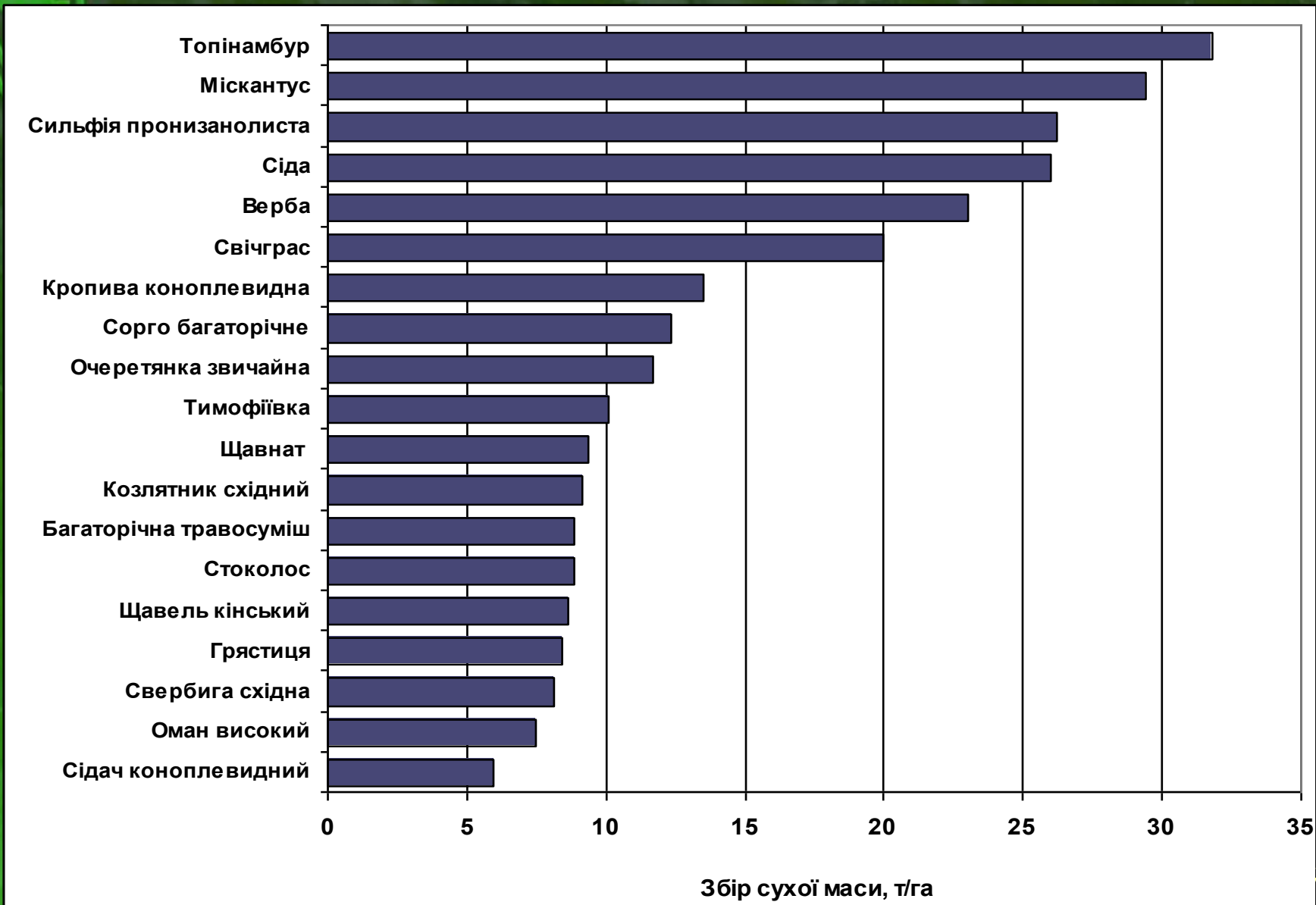
Разом 32 млн. га

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БІОМАСИ ТА ОБСЯГИ ФАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Продуктивність багаторічних культур у період максимального накопичення сухої маси

Міскантус (Miscantus A.)

6

Сорти та гібриди:

- Sacchariflorus
- Sinensis
- Sinensis early hybrids
- Sinensis new hybrids
- Sinensis late hybrids
- Giganthus
- Ferne Osten
- Голіаф
- Гросфонтейн

Міскантус (Miscantus A.) – це багаторічна трав'яниста рослина з родини злакових, C4 типу фотосинтезу, який нараховує близько 40 видів.

Міскантус є високоефективною екологічно чистою культурою: після чотирьох років вирощування він накопичує 15–20 т підземної біомаси, яка еквівалентна 7,2–9,2 т/га вуглецю. Тривалість використання плантації — близько 20 років, а комерційного вирощування — 15 років.

Низькі експлуатаційні витрати на вирощування відкривають широкі можливості використання даної культури для виробництва твердих видів палива.

Урожайність сухої біомаси становить 15-20 т/га. Біомасу можна збирати щорічно за допомогою звичайних кормозбиральних комбайнів, а отримана маса може йти безпосередньо на вироблення тепла або перероблятися в паливні брикети чи гранули.

Рекомендують вирощувати на малопродуктивних ґрунтах, не придатних для вирощування інших сільськогосподарських культур.

Розмноження маточного матеріалу (ризом) міскантусу

Спосіб розмноження	Коефіцієнт розмноження	Собівартість, грн./шт	Коефіцієнт приживання, %	Вихід посадкового матеріалу з 1 рослини	
				за 1 рік	за 2 роки
Ризомами	10	0,5	95	10	100
Розсадою	1000	4,0	95	1000	1000

СХОДИ РИЗОМ МІСКАНТУСУ ВЕСНОЮ

МЕХАНІЗОВАНЕ ЗБИРАННЯ РИЗОМ МІСКАНТУСУ

Оптимальна вага ризом Міскантусу 30-60 грам;
Урожайність ризом для росади 15-20 т/га

Кущі ризом міскантусу після збирання розділяють та повторно висаджують в ґрунт або зберігають як посадковий матеріал в кагатах

Посадка ризом міскантусу

Урожайність біомаси міскантусу збільшується завдяки садінню ризомів у ранні строки впершій другій декаді квітня за оптимальної глибини садіння 8...10 см. Густота рослин 20 тис/га штук

Міскантус (весна-літо-осінь)

Механізоване збирання біомаси міскантусу

РЕКОМЕНДАЦІЇ ВИРОБНИКАМ СИРОВИНИ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

Інститут біоенергетичних культур і
цукрових буряків

В.Л. Курило, О.М. Ганженко, М.Я. Гументик, В.М. Квак, Я.Д. Фуцило,
О.Б. Хіврич, П.Ю. Зиков, Г.С. Гончарук, В.М. Смірних, А.М. Горобець,
Ю.П. Дубовий, О.І. Замойський

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з технології вирощування і переробляння
міскантусу гігантського

Київ – 2015

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків

В.Л. Курило, О.М. Ганженко,
М.Я. Гументик, В.М. Квак,
О.І. Замойський, П.Ю. Зиков

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з проведення передсадильного обробітку ґрунту
і садіння ризомів міскантусу

Просо прутоподібне (*Panicum virgatum*)

9 сортів та гібридів:

- Kanlow
- Dacotach
- Nebraska
- Sunburst
- Alamo
- Forestburg
- Cave-in-Rock
- Shelter
- Carthage

Свічграс (*Panicum virgatum* L.) – це одна з багаторічних кореневищних трав, яка вирощується з метою отримання біомаси. Висота рослини залежно від сорту та кліматичних умов становить 100-250 см . Відноситься до C4 за фотосинтезом, раціонально використовує азот і вологу. Продуктивність коливається в межах від 6 т сухої речовини на північноєвропейських ґрунтах з низькою родючістю до 25 т на південно європейських ґрунтах з високою родючістю. За умови хорошого догляду можна збирати урожай протягом 15 років. Свічграс походить з Північної Америки, де у природних умовах росте вздовж 55° північної довготи аж до Мексики, здебільшого як прерійна трава З початку 90-х років свічграс почав розглядатися як трав'яна енергетична культура для виробництва етанолу і електроенергії в США та Канаді, а також як сировина для целюлозної промисловості.

Насінництво проса прутоподібного (свічграсу)

Маса 1000 насінин, г	Полева схожість насіння, %	Норма висіву кг/га	Урожайність насіння, кг/га	Собівартість насіння, грн./кг
1,2 - 1,6	55	2,4-10	220 - 560	80

Світчграс-просо прутоподібне (весна-осінь)

Збирання біомаси - світчграсу

З метою виробництва теплової і електричної енергії великої існують різні способи заготівлі біомаси, з метою економії в транспортуванні більшість злакових культур хбирають в тюки.

Комплекс для заготівлі паливної тріски продуктивністю 30-50 тон/год

Логістика заготівлі паливної тріски

- Willow wood chips, near field storage, until
drying process

Ефективна заготівлі та
достачи сировини в радіусі
30 км

Енергетична продуктивність багаторічних біоенергетичних культур третього року вегетації

№ п/п	Енергетичні культури	Урожай сирої біомаси, т/га	Суха речовина %	Урожай сухої біомаси, т/га	Вихід твердого палива, т/га	Вихід енергії, ГДж/га
1	Енергетична верба	54,6	50,5	27,3	32,8	573,3
2	Міскантус гігантський	58,8	42,6	25,3	30,3	516,2
3	Просо прутоподібне	23,2	78,5	18,2	21,8	371,5

Нові, інноваційні напрями досліджень в галузі біоенергетики в ІБКіЦБ УААН

Важливим елементом технології виробництва біопалива є приготування сировини. Вона обумовлює конструктивно-технологічне виконання теплотехнічного обладнання, що суттєво впливає на економічні показники його роботи.

Фахівцями інституту проводяться дослідження з технології зволоженого гранулювання та торрифікація органічної сировини

Тверді види біопалива на основі композиційних матеріалів (с.г. відходи, торф, лігнін, біомаса)

Енергетична цінність композиційних видів біопалива складає

21-22 МДж/кг

Твердопаливні котельні контейнерного розміщення котлів з використанням паливної тріски

Висновок та рекомендації

- Враховуючи аграрний напрям розвитку держави, сприятливі ґрунтово-кліматичні умови, наявність вільних земель, актуальність енергоефективності в населених пунктах, можна стверджувати, що найбільш перспективним джерелом відновлюваної енергії є тверде біопаливо у вигляді гранул та брикетів на основі біомаси злакових культур.
- В Україні виведених з сівоборотів земель налічується від **3 до 5 млн. га**. Низькопродуктивних **8 млн. га**
- Вирощування багаторічних злакових культур для виробництва біопалива на даних землях зможе забезпечити на 50% комунальну та соціальну сферу України біопаливом, збереже від ерозії гумусний шар, сприятиме розвитку флори, фауни і в загальному покращить екологічний та енергетичний стан країни.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

Запрошуємо до співпраці